

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือมูลนิธิไทยไชโย

The Principals' Visionary Leadership in Private Schools under Thaichaiyo Foundation

กรวิวัฒน์ อัครชู*

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พร สดเอี่ยม**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยไชโย และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยไชโย จำแนกตาม ศาสนา ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ครูโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยไชโยจำนวน 6 แห่ง จำนวน 132 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple comparison) ด้วยวิธีของ Scheffe และ LSD (Least Significant Difference) ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยไชโยอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ครูที่นับถือศาสนาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยไชโย ทั้งโดยภาพรวม และรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านการกำหนดวิสัยทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยพบว่าครูที่นับถือศาสนาคริสต์ มีความคิดเห็นสูงกว่าทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน
3. ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยไชโย ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นสูงกว่าทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน
4. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยไชโยโดยภาพรวม และด้านที่ 4 การเป็นแบบอย่างที่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านที่ 2 การสื่อสารวิสัยทัศน์ และด้านที่ 3 การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ไม่แตกต่างกัน

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to investigate levels of the principals' visionary leadership in private schools under Thaichaiyo Foundation. 2) to compare the principals' visionary leadership in private schools under Thaichaiyo Foundation were classified by religions, sizes of schools, and experiences of the teachers, years of

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์, มูลนิธิไทยไชโย

* ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

** กรรมการบริหารหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

working. The 201 teachers of 6 schools under Thaichaiyo Foundation were used as the population and proportional stratified random sampling was used to select 132 teachers as samples. The rating scale questionnaires were used as the tool for the data collecting. The tabulation frequencies, percentages, means, standard deviation, t-test, one way analysis of variance and F-test were employed for analysis of data. The Scheffe' and L.S.D. (Least Significant Difference) were used if Multiple Comparisons were found.

Findings of this study were as follows:

1. The principals' visionary leadership of private schools under Thaichaiyo Foundation were the highest level.
2. The opinions of teachers who are different religions were significant differences at .01 level in the total and each item in overall points of view, except in the item of visionary leadership settlement. There was found that christian teachers' opinions were higher in overall points of view and each item of visionary leadership were higher significantly different at .05 level.
3. The teachers who were working in the large private schools under Thaichaiyo Foundation had the higher opinions of overall principals' visionary leadership and each item of principals' visionary leadership at .01 level.
4. The teachers who had the different in working experiences had significantly different in overall the principals' visionary leadership and in the item 4, good practice at .05 level, in the item of visionary leadership communication and in the item of visionary leadership implementation had the statistical significantly different at .01 level except in the item of visionary leadership settlement was not statistically significant.

Keywords : Visionary Leadership, Thaichaiyo Foundation.

กฤษฎีหลัง

ภายใต้กระแสสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนเป็นที่ตั้ง ต้องตอบสนองนโยบายของประเทศ มีกลไกการตรวจสอบคุณภาพ ดังนั้น ผู้นำจึงมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงองค์กรให้ได้มาตรฐาน(กัณฑ์กณัฐ สุวรรณรัชฎม, 2556) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันผู้นำองค์กรยุคใหม่ต้องเผชิญกับปัญหาที่สลับซับซ้อนและหลากหลายภายใต้ จากปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ผู้นำต้องมีลักษณะสอดคล้องกับปัญหาดังกล่าว เพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2557)

เป็นที่ทราบกันดีว่า การเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์มีความรวดเร็วฉับไว จึงสร้างความสับสน ซึ่งมิอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องสามารถปรับตัวได้อย่างดี (พิมพ์อร สดเอี่ยม, 2554) เพราะผู้นำคือ บุคคลที่สามารถใช้อิทธิพลโน้มน้าวให้บุคคลอื่นยอมตามได้ทั้งด้านความคิด และการปฏิบัติ ซึ่งผู้นำอาจมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารหรือไม่ก็ได้ (บุญช่วย ศิริเกษ, 2540)

มนทัศน์ใหม่ในหลักการของการบริหารสถานศึกษา มุ่งเน้นให้หัวหน้าสถานศึกษาแสดงบทบาทของผู้นำมากกว่าการเป็นผู้บริหารตามความหมายเก่า (ชาญชัย อาจิมสมาจาร, 2557) ถ้าหากองค์กรที่ปฏิบัติงาน ได้ผู้นำที่มีความสามารถสูง ก็จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้นในยุคโลกาภิวัตน์นี้การพัฒนาภาวะผู้นำ จึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับทุกเพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพได้มากขึ้น (วิเชียร วิทย์อุดม, 2558)

ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน การใช้ภาวะผู้นำในเชิงคุณลักษณะ เชิงพฤติกรรม และตามสถานการณ์นั้นไม่เพียงพอต่อการทำให้องค์การประสบความสำเร็จ จึงให้ความสำคัญกับผู้นำในเชิงวิสัยทัศน์มากยิ่งขึ้น เพราะผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์จะเป็นผู้ที่มองการณ์ไกล สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การบริหารจัดการให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ได้อย่างดี ประกอบกับลักษณะของผู้นำทั้งในเชิงคุณลักษณะ เชิงพฤติกรรม และเชิงสถานการณ์ที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนไป (ลัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2557) ซึ่งความสำเร็จไม่ได้ขึ้นอยู่กับกระบวนการ วัฒนธรรม และเทคโนโลยี เพียงอย่างเดียว แต่ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งคือ บทบาทของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และมีพลังที่จะกำหนดอนาคตขององค์การได้ (สุวิทย์ ยอดสละ, 2556) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และตัดสินใจดำเนินการอย่างเหมาะสม (ศุภชัย ยาวะประภาส, 2548)

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เป็นพฤติกรรมที่ทำให้บุคลากรเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่า และสร้างระบบนวัตกรรม และสร้างระบบการประสานงาน การจัดโครงสร้างใหม่ และการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ (Kapur, 2007) นอกจากนี้ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ยังทำให้บรรลุจุดหมายอย่างเต็มใจ โดยอาศัยเสียงส่วนใหญ่ เปิดโอกาสให้เรียนรู้ร่วมกัน ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ยอมรับความเห็นจากผู้อื่น (Rock, 2009)

มูลนิธิโทโซโยเป็นองค์การหนึ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นโดยผู้นำที่พร้อมจะเปลี่ยนผ่านองค์การไปสู่สภาพใหม่ที่ ชัดเจน และเป็นไปได้ แต่จะไม่บรรลุผลสำเร็จ ถ้าผู้นำปราศจากภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์

จากความเป็นมา ความสำคัญ และปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ เป็นปัจจัยหลักที่สำคัญยิ่งต่อความล้มเหลว หรือความสำเร็จของทุกองค์การ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิโทโซโยจำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ 2) การสื่อสารวิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี และเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิโทโซโย จำแนกตาม ศาสนา ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการ

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ทำวิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิโทโซโยอยู่ในระดับใด
2. ครูที่นับถือศาสนาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิโทโซโยแตกต่างกันอย่างไร
3. ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิโทโซโยแตกต่างกันอย่างไร
4. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิโทโซโยแตกต่างกันอย่างไร

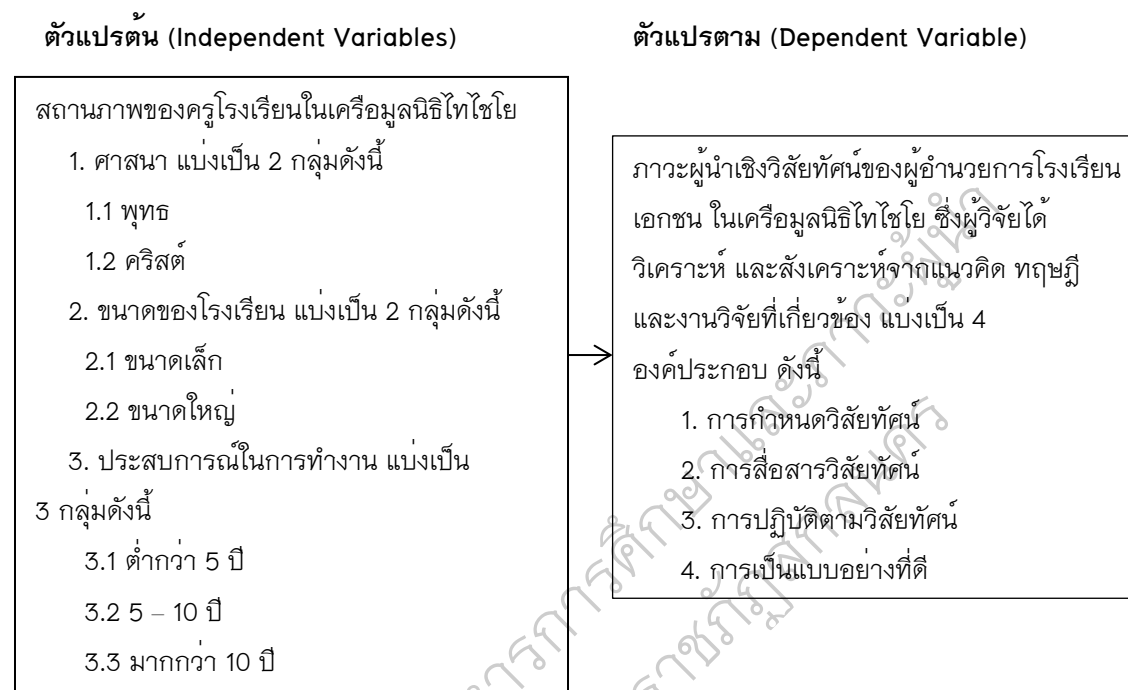
ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ทำวิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการทำวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิโทโซโย
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิโทโซโย จำแนกตามศาสนา ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโชย ซึ่งมีสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ศาสนา ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน เป็นตัวแปรต้น และภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโชย เป็นตัวแปรตาม มีองค์ประกอบที่ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์แล้ว 4 องค์ประกอบ ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโชย โดยมีลำดับขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทย จำนวน 201 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโชยจำนวน 132 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert) (ภัทรพร เกษสังข์, 2549) มี 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ถานเกี่ยวกับศาสนา ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโย แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ 2) การสื่อสารวิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ระหว่างเดือน มิถุนายน 2559 ถึงเดือนกรกฎาคม 2559 โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโย ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัว และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโยทั้ง 6 แห่ง
2. ส่งแบบสอบถาม และซองติดแสตมป์ที่มีชื่อที่อยู่ของผู้วิจัยพร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือแล้วให้ส่งกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ และแบบสอบถามบางส่วนผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามด้วยตัวเอง
3. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การแจกแจงความถี่ 2. ค่าร้อยละ 3. ค่าเฉลี่ย 4. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5. การทดสอบค่าที (t-test)
6. การทดสอบค่าเอฟ (F-test)

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้านอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ ส่วนอีก 3 ด้านคือ การสื่อสารวิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 4 การเป็นแบบอย่างที่ดี รองลงมา คือ ด้านที่ 2 การสื่อสารวิสัยทัศน์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโย โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตามศาสนา พบว่า ครูที่นับถือศาสนาต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโย ทั้งโดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้น ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยพบว่าครูที่นับถือศาสนาคริสต์มีความคิดเห็นสูงกว่าทั้งโดยภาพรวม และรายด้านทุกด้าน

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโย โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโย ทั้งโดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นสูงกว่า

4. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทย โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทย ทั้งโดยภาพรวม และด้านที่ 4 การเป็นแบบอย่างที่ดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านที่ 2 การสื่อสาร วิสัยทัศน์ และด้านที่ 3 การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอการอภิปรายผลเฉพาะประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า คุณลักษณะสำคัญของผู้นำประการหนึ่งคือ การมีภาวะผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำมีหลากหลายรูปแบบ แต่รูปแบบที่ถือว่าเป็นแนวคิดใหม่ ก็คือ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ดังนั้น ผู้นำ ทุกคนจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ทันสมัยด้วยการมีวิสัยทัศน์เพื่อสามารถมองเห็นอนาคตขององค์กรของตนเองได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ผู้นำ จะต้องมีความสามารถในการแข่งขันด้านคุณภาพทางการศึกษา และมีความเป็นมาตรฐานทางวิชาชีพ ตามเกณฑ์ของมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาของคุรุสภา เพื่อที่จะมีศักยภาพเพียงพอที่จะชี้นำภาพในอนาคตของโรงเรียนว่าควรเป็นอย่างไร และรู้ว่าโรงเรียนอื่นเป็นอย่างไร ซึ่งจะทำให้โรงเรียนมีการแข่งขันเชิงคุณภาพ และมีมาตรฐานได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นผู้นำต้องมีความสามารถที่จะเผชิญกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนวุ่นวาย และซับซ้อนด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังที่ พิมพอร์ สดเยี่ยม (2554) ได้กล่าวไว้ว่า นักบริหารที่มีคุณภาพ และมีความสามารถเป็นมืออาชีพ จะต้องมีความรู้สูงในการบริหารตามสภาพปัจจุบันที่องค์กรมีความซับซ้อนมาก ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ที่ได้กล่าวมาแล้ว จะส่งผลกระทบต่อวงการการศึกษา และการบริหารการศึกษาในที่สุด ดังนั้น ผู้นำจึงจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์มากเพียงพอที่จะมองอนาคตได้ อย่างชัดเจน เพื่อให้โรงเรียนอยู่รอดได้อย่างมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับสัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2557) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ถือว่าเป็นทฤษฎีของการศึกษาระดับผู้นำแนวใหม่ หรือเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ (modern paradigm) และองค์การภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้นำยุคใหม่จำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ (visionary) เพื่อจะนำองค์กรให้อยู่รอดได้ และอาจเป็นเพราะสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2558) ได้กำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน รอบที่ 4 โดยเฉพาะในด้านที่ 3 ด้านการบริหารและธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 10 การดำเนินงานของผู้อำนวยการ จะต้องได้รับการประเมินให้คะแนนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ จึงเป็นอีกแรงกระตุ้นหนึ่งที่ทำให้ผู้นำในแต่ละองค์กรทางการศึกษาไม่ว่าจะอยู่ภายใต้การกำกับของรัฐบาล หรือเอกชน ที่ต้องเร่งปรับตัวในด้านต่างๆ ให้ทันต่อกระแสการศึกษาของโลกที่ต้องมีการรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้นำต้องมองภาพในอนาคต และนำพาองค์กรให้ไปถึงมาตรฐานให้ได้ ดังที่ตั้งใจไว้ ดังกับโมเดลภาวะผู้นำของ Manning & Robertson (2002) ที่ได้เสนอว่า ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ จะมีการกำหนดหน้าที่หลักของผู้นำไว้คือ จะต้องสื่อสารให้เข้าใจถึงวิสัยทัศน์ หรือให้เห็นภาพที่ชัดเจนว่าองค์กร จะเดินไปในทิศทางใด โดยวิสัยทัศน์นี้จะต้องชัดเจนและดึงดูด ให้ผู้ตามมองเห็นอนาคตที่ชัดเจน และสามารถ แปลงวิสัยทัศน์นี้ให้เป็นจริง ความสำเร็จจริงที่จะปฏิบัติงานได้จริง แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัย ของ นิกรัญชลา ล้นเหลือ (2554) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับงานวิจัย ของ

นายสุวิทย์ ยอดสละ (2556) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิโตโฮโย โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตามศาสนา พบว่า ครูที่นับถือศาสนาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิโตโฮโย ทั้งโดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยพบว่า ครูที่นับถือศาสนาคริสต์มีความคิดเห็นสูงกว่าทั้งโดยภาพรวม และรายด้านทุกด้าน ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะ สถานศึกษาที่ผู้วิจัยทำการศึกษาคือเป็นสถานศึกษาที่อยู่ในมูลนิธิโตโฮโย ซึ่งเป็นมูลนิธิที่มีการเทศนา สั่งสอน อบรม ถ่ายทอดแนวคิด และภาพของโรงเรียนในอนาคตให้คณะครูที่นับถือศาสนาคริสต์ ได้รู้ เข้าใจและตระหนักร่วมกันจึงเกิดการซึมซับ รับรู้ และนำมาปฏิบัติ และยังมีพิธีกรรม (Ritual) ทางศาสนาคริสต์ที่มีอิทธิพลในการหล่อหลอมทำให้ ครูที่นับถือศาสนาคริสต์ตระหนักถึงความจำเป็น ความสำคัญ และคุณค่าของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ในส่วนของการดำเนินงานให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้นั้น มูลนิธิโตโฮโยมีนโยบายให้ครูที่นับถือศาสนาคริสต์มีส่วนร่วม และมีส่วนร่วมในงานทุกฝ่าย และทุกระดับ จึงทำให้เกิดความผูกพัน เชื่อมมั่น และชัดเจนในวิสัยทัศน์ของโรงเรียน รวมถึงคณะครู มีความเชื่อถือ ไว้วางใจ ศรัทธา และยอมรับในพฤติกรรมต่างๆ ที่ผู้นำแสดงออกมา จนส่งผลให้ครูที่นับถือศาสนาคริสต์มีความคิดเห็นสูงกว่าครูที่นับถือศาสนาพุทธ

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิโตโฮโย โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิโตโฮโย ทั้งโดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นสูงกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีศักยภาพมากกว่าในทุกด้าน ทั้งด้านงบประมาณ สถานที่ กำลังคน และมีจำนวนครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ที่สนับสนุนมากกว่า นอกจากนี้ ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่มีโอกาสได้เผชิญกับสถานการณ์ที่มีความท้าทายให้ค้นหาวิธีการบริหารจัดการ ในแนวทาง ทำให้เกิดการเรียนรู้ จึงช่วยเพิ่มพูนภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ให้แก่ผู้บริหารด้วย ส่งผลให้ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นสูงกว่า

4. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิโตโฮโย โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิโตโฮโย ทั้งโดยภาพรวม และด้านที่ 4 การเป็นแบบอย่างที่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านที่ 2 การสื่อสารวิสัยทัศน์ และด้านที่ 3 การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ไม่แตกต่างกัน จากการแยกทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Multiple comparison) โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ 2 การสื่อสารวิสัยทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิโตโฮโยต่ำกว่า อาจเป็นเพราะ การสื่อสารวิสัยทัศน์ จะต้องใช้เวลา ใช้ทักษะของผู้รับรู้ สำหรับครูที่ปฏิบัติงานมานานจะซึมซับรับรู้ และเข้าใจวิสัยทัศน์ ของโรงเรียน

ผ่านความรู้สึกเชิงบวกได้ดีกว่า และสามารถมองเห็นคุณค่า ของวิสัยทัศน์ของโรงเรียนได้ดีซึ่งกว่า และมีความผูกพันกับโรงเรียน ผูกพันกับวิชาชีพ และผูกพันกับเพื่อนร่วมงานสูง จึงมีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโฮโยสูงกว่า ด้านที่ 3 การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโฮโยต่ำกว่า อาจเป็นเพราะ ครูที่เข้ามาปฏิบัติงานไม่นานนักอาจยังมองเห็นบรรยากาศการรับฟัง การระดมความคิด การส่งเสริมสนับสนุน ให้ทุกคนมีส่วนร่วม เต็มใจ และร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานภายใต้วิสัยทัศน์ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นกลไกสำคัญ ในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นครูที่เข้ามาปฏิบัติงานนานกว่าจึงมีโอกาสมองเห็น และรับรู้บรรยากาศต่างๆ เหล่านี้ได้มากกว่า จึงส่งผลให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโฮโยต่ำกว่า ด้านที่ 4 การเป็นแบบอย่างที่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโฮโยต่ำกว่า อาจเป็นเพราะ ครูที่เข้ามาปฏิบัติงานมานานจะเห็นและสัมผัสกับความกระตือรือร้น มุ่งมั่น ผูกพัน ทุ่มเท เสียสละ อุทิศ และจริงใจ ของผู้อำนวยการโรงเรียนได้มากกว่า และต่อเนื่องกว่า และยังเห็นถึงการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวจะสะท้อนถึงภาพการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้อำนวยการ ดังนั้น จึงส่งผลให้ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโฮโยต่ำกว่า

จากการอภิปรายทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญ และความจำเป็นที่ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโฮโยจะต้องมีการปรับเปลี่ยน และพัฒนาตนเองให้ดียิ่งๆ ขึ้น ถึงแม้ว่าระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโฮโย จะอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณารายด้าน และรายข้อ ยังมีบางด้าน และบางข้อที่ไม่ได้อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นมูลนิธิไทยโฮโยจึงควรมีแผนในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ และควรกำหนดวิธีพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ไว้อย่างน้อย 3 วิธี คือ 1) การศึกษาอบรมสัมมนา 2) ศึกษาเล่าเรียนเพิ่มเติม 3) หาประสบการณ์ ฝึกฝนตนเองให้เป็นคนช่างสังเกต ช่างถาม เอาใจใส่ ไม่กลัวความเหน็ดเหนื่อย ซึ่งผู้นำที่ศึกษาด้วยตนเองจะก่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะด้าน รวมทั้งสามารถสอนคนอื่นได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ควรกระบวนกรกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนในเครือมูลนิธิไทยโฮโยเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 ควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมวิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดขึ้นเพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน
- 1.3 ควรมีการปรับปรุงการสื่อสารวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้ทั่วถึงมากกว่าเดิม
- 1.4 ควรเชิญผู้เชี่ยวชาญมาแลกเปลี่ยนเรื่องวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้เพียงพอ และเหมาะสม
- 1.5 ควรยึดหลักประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้น

1.6 ควรเปิดโอกาสให้ตัวแทนชุมชน ประชาชนชาวบ้าน องค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น หรือแม้แต่ให้การสนับสนุนในแง่มุมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์กับมูลนิธิไทโซโย โดยเฉพาะเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทโซโย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทโซโยโดยใช้ การวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research : AR) หรือการวิจัย และพัฒนา

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือ มูลนิธิไทโซโย กับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียน เอกชนในเครือมูลนิธิไทโซโย กับการยุบเลิกคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ เชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทโซโย กับตัวแปรทางการบริหารการศึกษาอื่นๆ ทั้งตัว แปรระดับโรงเรียน ตัวแปรระดับห้องเรียน หรือครู และตัวแปรระดับนักเรียน

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน ในเครือ มูลนิธิไทโซโย กับภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทโซโย

2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิ ไทโซโย

เอกสารอ้างอิง

กัณฑ์กณัฐ สุวรรณรัชฎม. (2556). *ภาวะผู้นำกลยุทธ์:รูปแบบของผู้นำยุคใหม่*, 2556. ปีที่10 ฉบับที่ 18.

วารสารบริหารการศึกษา .ภาควิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์

: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชาญชัย อาจิมสมภาร. (2557). *ภาวะผู้นำการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

:สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ.

นิกัญชลาลัน เหลือ. (2554). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญช่วย ศิริเกษ. (2540). *พฤติกรรมองค์การในการบริหารการศึกษา*. เลย : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเลย.

พิมพ์อร สดเอี่ยม. (2554). *ภาวะผู้นำทางการบริหาร*. เลย : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ภัทรพร เกษสังข์. (2549). *การวิจัยการศึกษา*. เลย: ภาควิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

วิเชียร วิทย์อุดม. (2558). *ภาวะผู้นำฉบับแนวใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

: ห้างหุ้นส่วนสามัญวิทย์อุดมสาส์น.

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2557). *ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ แนวคิด ทฤษฎี และกรณีศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. อำเภอเมือง

มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อภิชาติการพิมพ์.กระทรวงศึกษาธิการ.(2550).

สุวิทย์ ยอดสละ. (2556). *การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน*

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร และพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2558). *ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่4*. สืบค้น 23 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก
: <http://www.maechai.ac.th/data/Indicator4.pdf>.

ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2548). *การบริหารงานบุคคลภาครัฐไทย: กระแสใหม่และสิ่งท้าทาย*. กรุงเทพฯ: จุดทอง

Kapur, S. (2007). *How a Visionary Leader is Made*. [online]. Available from:

<http://rediff/money/2007/jul/03leader.htm>. [Cited May 1, 2010].

Manning & Robertson. (2002). *The Dynamic Leader-leadership Development Beyond the Visionary Leader*.

Industrial and Commercial Training, 34(1), 137-143.

Rock, M. (2009). *The 7 Pillars of Visionary Leadership, Mentoring*. [online]. Available from: from

www.canadaone.com/ezine/may99/leadersPhip6.html. [Cited March 11, 2008].

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี